

Concerten S.A.

Remonstrantse Kerk
Alkmaar
28 juli 2021
Aanvangstijd 20.00 uur

Anastasia Feruleva, cello (Rusland)
Frank van de Laar, piano

Ernest Chausson Pièce in C, opus 39
(1855-1899)

Claude Debussy Sonate voor cello en piano in d kl. t.
(1862-1912) Prologue: Lent, sostenuto e molto risoluto
 Sérénade: Modérément animé
 Final: Animé, léger et nerveux

Nadia Boulanger Trois pièces
(1887-1979) Moderé
 Sans vitesse et à l'aise
 Vite et nerveusement rythmé

Lili Boulanger D' un soir triste
(1893-1918)

Toelichting programma 28 juli 2021 Remonstrantse Kerk Alkmaar

Met de vondst van het manuscript voor cello en piano van *D'un soir triste* van Lili Boulanger door Anastasia Feruleva en Frank van de Laar kwam ook het idee een CD op te nemen met het werk van Lili en haar zus Nadia als middelpunt. Het hele programma van de CD *L'esprit du temps* met Stravinsky's *Suite Italienne* en Enescu's Tweede sonate klinkt nu live. En het is vooral een document van de Franse tijdgeest in de eerste decennia van de twintigste eeuw. Dat de Roemeen George Enescu daarbij een programma besluit dat als zwaartepunt Frans werk heeft, is niet zo vreemd. Ook de start met de *Suite Italienne* van Igor Stravinsky is alles behalve misplaatst. Stravinsky werkte enige tijd in Parijs, raakte beïnvloed door de neoklassieke stijl van diverse Franse componisten en vierde er zijn eerste internationale successen. Enescu kreeg zijn opleiding in Parijs, woonde er een groot deel van zijn leven en stierf er ook. Zijn graf is te vinden op de beroemde begraafplaats Père-Lachaise. Hoewel vooral zijn latere werk veel gebruik maakt van Roemeense volksmuziek is de neoklassieke Franse stijl ook aan hem niet voorbijgegaan.

Nadat Igor Stravinsky naam had gemaakt met zijn eerste balletten die hij voor Les Ballets Russes schreef en vooral met *Le Sacre du Printemps* Parijs op stelten had gezet, raakte hij meer en meer geïnteresseerd in de neoklassieke tendensen die ook in Frankrijk hoogtij vierden. Zo zocht Stravinsky aan het einde van het tweede decennium van de twintigste eeuw naar materiaal voor een nieuw ballet. Diaghilev, de fameuze leider van het Russische balletgezelschap, suggereerde hem eens te kijken naar de muziek die men destijds aan Pergolesi toeschreef. Het resultaat werd het ballet *Pulcinella* waarin Stravinsky de barokke thema's arrangeerde met zijn eigen stekelige harmonieën. Pas later in de twintigste eeuw bleek het merendeel van deze thema's afkomstig te zijn van de Hollandse graaf Unico Wilhelm van Wassenaer. Het ballet werd een succes en al in 1925 maakte Stravinsky een bewerking van enkele delen uit het ballet voor viool en piano om samen met violist Samuel Dushkin uit te voeren. In 1932 arrangeerde hij dit werk in samenwerking met de cellist Gregor Piatigorski voor cello en piano. De zes delen bracht hij samen onder de titel **Suite Italienne**. Hoewel het werk in de geschriften van en over Stravinsky lange tijd weinig aandacht kreeg, was Stravinsky erg gecharmeerd van het eindresultaat. Het was tenslotte zijn enige werk voor cello en piano en ook een van zijn meest vrolijke stukken.

Dat Nadia Boulanger vooral de geschiedenis in is gegaan als componistiedocente die onder anderen Aaron Copland, Elliott Carter, Philip Glass en Astor Piazzolla tot haar leerlingen mocht rekenen, komt grotendeels omdat ze na de Eerste Wereldoorlog, en kort na de dood van haar jongere zus Lili, het zelf componeren grotendeels aan de wilgen hing. Erg jammer want zo blijft in nevelen gehuld hoe deze componiste die haar muzikale leven begon als een leerling van Gabriel Fauré zich ontwikkeld had. In een van haar zeldzame vroegere werken, de **Trois Pièces** voor cello en piano uit 1914 zijn in elk geval de invloed van Fauré en de vernieuwingen van Claude Debussy als voornaamste inspiratiebronnen herkenbaar. De drie stukken, waarvan de eerste twee min of meer een ABA-vorm hanteren, zijn grotendeels tonaal, maar neigen naar een modaal klankgemiddelde, waardoor ze een wat volksmuziekachtige indruk maken. Het meest vooruitstrevend is het laatste deel, *Vite et nerveusement rythmé*, waarin Boulanger ondanks het ook hier volkse karakter, verder gaat in het verkennen van de harmonische en ritmische grenzen. Vooral het middendeel in vijfkwartsmaat is opvallend.

Waar Nadia Boulanger er nooit in slaagde de hoogste Franse componisteneer te behalen, de *Prix de Rome*, lukte dat haar zes jaar jongere zus Lidi wel. In 1913 was zij de eerste vrouw

die het mannenbolwerk slechtte en omstandig aantoonde dat de wereld van componeren niet alleen voor Franse heren was. Ze was zich daarbij erg bewust van zowel de internationale als de Franse traditie. Ook in haar werk is de baanbrekende taal van Debussy nooit ver weg. Dat blijkt meteen uit **D'un soir triste**, het werk dat ze in 1917, kort voor haar veel te vroege dood, schreef als het tweede deel van een tweeluik met *D'un matin de printemps*. De waarschijnlijk aan een vorm van tuberculose leidende Lili was al zo verzwakt dat ze het manuscript, zowel in een versie voor cello en piano als in een versie voor orkest deels samen met haar zus uitwerkte. Nadia hield het manuscript vervolgens bij zich om het pas kort voor haar dood in 1919 naar buiten te brengen. Terwijl de orkestversie van dit donkere, harmonisch zwaar beladen werk zijn weg vond, bleef de celloversie onaangeroerd. Tot Anastasia Feruleva en Frank van de Laar een kopie van het manuscript in handen kregen. Zij erkenden direct het belang van deze op vele plekken van de orkestversie afwijkende compositie en maakten van het manuscript een speelbare partituur. *D'un soir triste* is ook in deze versie een belangrijk werk dat alleen maar kan suggereren hoe Lili zich als componiste verder had kunnen ontwikkelen.

De Roemeense componist George Enescu werd door de cellist Pablo Casals wel 'het grootste muzikale fenomeen sinds Mozart' genoemd, maar in zijn jonge jaren was hij vooral op zoek naar zijn eigen stem. Die vond hij na een kortstondige opleiding in Wenen vooral in Parijs waar hij bij onder anderen Jules Massenet en Gabriel Fauré studeerde. Daar groeide hij ook uit tot een begenadigd viooldocent die onder anderen Arthur Grumieux, Ida Haendel en Yehudi Menuhin opleidde. In Parijs werd de invloed van de Roemeense volksmuziek op zijn werk steeds sterker en vooral zijn latere werken zijn doordrenkt van folklore. Zo ook de **Sonate op. 26 nr. 2** voor cello en piano. Enescu schreef het werk in 1935 voor Pablo Casals ogenschijnlijk als een klassieke vierdelige sonate. Hoewel de structuren van de klassieke vormen wel herkenbaar zijn gaat Enescu zo zijn eigen gang dat analytici er vele kanten mee op kunnen. Het eerste deel lijkt nog het minst problematisch en laat zich lezen als een klassieke sonatevorm met een zeer uitgebreid eerste thema. Dat thema komt ook terug in het tweede deel dat zich nog het best laat lezen als een driedelig Scherzo. Het ingetogen lyrische derde deel is inde vorm van een thema met variaties in de zogenaamde parlando-rubato stijl van veel Roemeense volksmuziek een waar rustpunt en het opzweepende vierde deel, dat ergens hangt tussen een rondo en een sonate, refereert aan diverse Roemeense volksdansen.

Paul Janssen

Anastasia Feruleva wordt alomtorend geprezen om haar meeslepende expressiviteit en authentieke persoonlijkheid waarmee ze haar publiek weet te vervoeren. Fascinerende technische beheersing versmolten met een oprechte artistieke zeggingskrachtig kenmerken haar optredens, die door de pers worden geroemd om de “overtuigende, gepassioneerde en meeslepende interpretaties” en de organische frasering en levendige intensiteit tot de allerlaatste noot.. (Frankfurter Zeitung)”.

Anastasia heeft gespeeld in wereldberoemde zalen als het Concertgebouw Amsterdam, Muziekgebouw aan het IJ, Tivoli Vredenburg, St. Petersburg Philharmonie, Salle Cortot Parijs, Atheneum Boekarest, Liszt Academie Budapest, Euskalduna Concert Zaal Bilbao. Als soliste trad zij op met orkest in een groot aantal celloconcerten waarin ze samenwerkte met orkesten als de Württembergische Philharmonie en het Noord Nederlands Orkest. Als enthousiast en veelgevraagd kamermuziekster concerteert Feruleva met grote regelmaat op festivals als het Gstaad Menuhin Festival and Academy, International Chamber Music Festival Joao Pessoa Brazil, Orlando Festival, Storioni Festival, Giverny Chamber Music Festival. Zij werkte samen met vooraanstaande musici en ensembles als Raphael Wallfisch, Michel Strauss, Philippe Graffin, Silke Avenhaus, Vadim Kholodenko, Rick Stotijn, Vladimir Mendelssohn, Camerata RCO en het Atrium Kwartet.

Hoogtepunten uit de recente seizoenen zijn uitvoeringen van het Celloconcert van Peteris Vasks in het Muziekgebouw aan het IJ in Amsterdam, Great Guildhall in Riga en de onlangs geopende GORS Concertzaal in Rezneke, waar ze met de componist zelf samenwerkte, die haar hartveroverende spel hogelijk prees. Verder gaf Anastasia in september 2018 een enthousiast ontvangen recital in het Concertgebouw te Amsterdam, dat onderdeel uitmaakte van de serie “Young Masters on Tour”. Daarnaast verscheen in november 2018 bij het label Gutman Records haar debuut CD “Ballets Russes – Hommage to Diaghilev” . Hierop speelt zij samen met de pianist Frank van de Laar werken van Poulenc, Prokofjew, Borodin en Rimski-Korsakow.

In januari 2020 gaf trad als soliste in het 1e celloconcert van Sjostakowitsj op met het Nederlands Kamerorkest. In februari 2021 verscheen haar tweede CD met Frank van de Laar, “L’esprit du temps”, met werken van Enescu, Stravinsky, Nadia en Lili Boulanger bij het label TRPTK.

Anastasia Feruleva, geboren in 1992 in Archangelsk (Rusland), begon haar cellostudie op vijfjarige leeftijd. Al vanaf haar vroege jeugd heeft zij opgetreden in haar moederland en concertreizen brachten haar vervolgens naar Noorwegen, Finland, Duitsland, Italië, Spanje, Frankrijk, België, Hongarije, Polen, Roemenië, Brazilië en Nederland, waar ze momenteel gevestigd is, en waar ze haar Master diploma heeft behaald bij Larissa Groeneveld aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag met een 10 met onderscheiding.

Onder Prof. Troels Svane voltooide zij haar Master Studie aan de Hochschule für Musik Hanns Eisler in Berlijn met de hoogste cijfers en cum laude en tevens haar Konzertexamen aan de Hochschule für Musik in Lübeck. In 2020 rondde zij haar postgraduate opleiding af bij Ivan Monighetti aan de Reina Sofia School of Music in Madrid.

Daarnaast is haar artistieke ontwikkeling begeleid en beïnvloed door eminente kunstenaars als David Geringas, Gary Hoffman, Ralph Kirschbaum, Wolfgang-Emmanuel Schmidt, Jens-Peter Mainz. Reinhardt Latzko, Arto Noras, Miklós Perényi, Antonio Meneses, Eberhard Feltz, and Raphael Wallfisch.

Aan Anastasia werden reeds vanaf jonge leeftijd prijzen toegekend op diverse concoursen. Zo behaalde zij de tweede prijs en de prijs voor de beste interpretatie van het

opdrachtwerk van de Nationaal Cello Biënnale Concours 2016 in Amsterdam.

Zij bespeelt een cello van de Nederlandse bouwer Rombouts (1710).

Frank van de Laar begon zijn pianostudie op tienjarige leeftijd en behaalde zijn diploma in 1989 aan het Sweelinck Conservatorium Amsterdam bij Jan Wijn met de hoogst denkbare onderscheiding.

Hij vervolgde zijn studie in Hannover bij Prof. Karl-Heinz Kämmerling en in Amsterdam bij Naum Grubert.

In 1987 won hij de derde prijs op het Internationale Brahms Concours te Hamburg en in 1988 behaalde hij de eerste prijs op het Postbank-Sweelinck concours en debuteerde in datzelfde jaar in de grote zaal van het Concertgebouw.

Sindsdien volgden optredens in binnen- en buitenland elkaar in hoog tempo op en werden door pers en publiek warm onthaald. Hij concerteerde in bijna alle landen van Europa, in Amerika, Azië, waarbij vele prijzen en onderscheidingen hem ten deel vielen. Zijn repertoire omvat de gehele periode van Bach tot heden, waarbij ook minder bekende oude en nieuwe meesterwerken een interessante rol spelen. Bovendien is hij zeer actief op het gebied van de kamermuziek.

Tallose radio- en televisieopnamen legden zijn uitvoeringen vast en meer dan 25 compact discs verschenen inmiddels van zijn hand.

Hij is als hoofdvak leraar verbonden aan de conservatoria Amsterdam en Zwolle.